

ВИСНОВОК

**про новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
«Провадження за зверненням податкових органів в адміністративному
судочинстві» здобувача ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право»
за спеціальністю 081 «Право»
Гінди Оксани Миколаївни**

1. Актуальність теми дисертації.

Актуальність теми дослідження зумовлена, що податкові органи уповноважені на звернення до суду для вирішення окремих категорій податкових спорів. Порядок звернення, вимоги до заяв, порядок розгляду судових справ за заявами податкових органів встановлені нормами Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України). Адміністративне процесуальне законодавство визначає дві форми адміністративного судочинства, а саме: загальне та спрощене позовне провадження. Поряд із зазначеними в ст. 12 КАС України формами адміністративного судочинства, КАС України вживає та визначає поняття «письмове провадження». У главі 11 розділу II КАС України визначено особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ, серед яких окремо виділені справи за зверненням податкових та митних органів.

Будь-який засіб правового врегулювання для протидії негативній поведінці платників податків має бути ефективним з точки зору досягнення результату і своєчасності в застосуванні. Із введенням статті 283 до КАС України законодавець спрямовував свої зусилля на створення ефективного інструменту для податкових органів у боротьбі з негативною поведінкою платників податків та для стимулювання досягнення визначеного результату. Однак, як вказує судова практика у розгляді справ, ініційованих за заявою податкових органів, і аналіз наукових джерел у цій сфері, правове регулювання такого провадження, зокрема КАС України та Податковим кодексом України, має низку недоліків, які суттєво впливають на ефективність його використання.

Враховуючи термінологію та особливості розгляду відповідних справ в КАС України, для визначення правової природи провадження в адміністративному процесі, відкритому за зверненням податкових органів, актуальним є дослідження теоретико-правових категорій та конструкцій. Це дозволило дисертантці розкрити правову природу провадження та проаналізувати поняття та ознаки відповідного провадження, види, форми звернення податкових органів до суду, поняття та зміст позовної заяви та заяви, поданої в порядку, визначеному ст. 283

КАС України, їх відмінності, підстави звернення, строки звернення до суду та строки розгляду заяв податкового органу.

Норми КАС України до 15 грудня 2017 року містили дві форми звернення податкового органу для захисту публічного інтересу: 1) адміністративний позов, 2) заява податкових органів, що були предметом деяких наукових досліджень. У чинній редакції КАС України визначено, що податковий орган звертається до адміністративного суду із заявою, а не з поданням, відповідно до ст. 283 КАС України або ж з позовною заявою.

Водночас провадження за зверненням податкового органу на підставі позовної заяви є аналогічним іншим провадженням за позовною заявою, натомість провадження за зверненням податкового органу за ст. 283 КАС України має суттєві відмінності та особливості, що зумовили актуальність дисертаційного дослідження.

Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Львівського національного університету імені Івана Франка, протокол № 90/11 від 26.11.2020 р.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри. Дисертація здійснена у межах науково-дослідних робіт кафедри адміністративного та фінансового права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка: «Адаптація адміністративного та фінансового законодавства України до права Європейського Союзу» (номер державної реєстрації – 0119U002407; 2019-2021 роки) та «Удосконалення актів адміністративного та фінансового законодавства України» (номер державної реєстрації – 0122U200313; 2022-2024 роки).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Дисертація є самостійним правовим дослідженням. Усі наукові результати, викладені у рукописі дисертації, одержані самостійно.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором вирішень, висновків, рекомендацій

Одержані результати є науково обґрунтованими і достовірними, оскільки повністю підтверджуються сучасними та взаємодоповнюючими методами досліджень. Одержані результати багаторазово апробовано у вигляді доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях та перевірено під час рецензування публікацій у фахових виданнях.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру.

У дисертації: *уперше:*

– запропоновано виділити новий вид адміністративного судочинства – неповне провадження, доповнивши КАС України новим розділом «Неповне провадження»;

– здійснено класифікацію окремих видів проваджень, відкритих за заявою податкових органів, а саме справ, які можуть розглядатися в порядку, визначеному ст. 283 КАС України: 1) справи, які безпосередньо стосуються стягнення чи зменшення податкового боргу; 2) справи, які сприяють чи забезпечують стягнення податкового боргу та строків, які застосовуються в цьому провадженні (строки встановлені ст. 283 КАС України, строки встановлені іншими статтями КАС України та законами України);

– проведено порівняльний аналіз співвідношення проваджень передбачених ст. 283 та ст. 289-2 КАС України. Виявлено, що ст. ст. 283 та 289-2 КАС України дублюють одна одну в частині підстав звернення до суду, а саме: встановлення заборони виїзду за кордон для керівника юридичної особи-платника податків, який має податковий борг, проте встановлює різні процедури розгляду зазначених справ. Унаслідок чого запропоновано виключити ст. 289-2 із КАС України;

удосконалено:

– позицію щодо визначення передумов та умов відкриття провадження, а також розмежувальних ознак вказаних категорій;

– положення щодо критеріїв розмежування правової природи позовної заяви та заяви, поданої в порядку ст. 283 КАС України;

– правила обрання форми провадження, відкритого за заявою податкового органу, визначивши, що за загальним правилом розгляд справ, передбачених ст. 283 КАС України, має відбуватися у спрощеному неповному провадженні без виклику учасників справи (письмовому провадженні);

отримало подальший розвиток:

– положення про практичне значення розмежування передумов та умов відкриття провадження за заявою податкових органів;

– обґрунтування необхідності відмови від категорії «спір про право» як підстави відмови у відкритті та підстави закриття провадження, відкритого за заявою податкового органу;

– необхідність уніфікації процедури судового стягнення коштів за податковим боргом незалежно від виду платника податків;

– положення про відмінність правового статусу податкового органу в

залежності від форми судового провадження;

– виявлення проблем правового регулювання провадження, відкритого за заявою податкових органів, та запропоновано шляхи їх вирішення;

– узагальнення досвіду шести іноземних держав щодо видів, форм провадження у податкових справах, а також практики розгляду справ, які є аналогічними справам, що можуть розглядатися у порядку визначеному ст. 283 КАС України.

6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертацій.

1. Гінда О. М. Особливості нормативно-правового регулювання строків в адміністративному судочинстві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. № 53. Т2. С.28–31. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2020/12/No.53-2.pdf>
2. Гінда О. М. Передумови та умови відкриття провадження за зверненням податкових органів. *Науково-практичний журнал «Адміністративне право і процес»*. 2022. № 3 (38). С. 46–58. URL: <https://applaw.net/index.php/journal/article/view/763/669>
3. Гінда О. М. Встановлення обмеження виїзду за межі України посадовим особам юридичних осіб, у яких наявний податковий борг. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2022. № 75. С. 73–82. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/law/article/view/11681/12008>

7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо

1. Гінда О. М. Провадження у справах за зверненнями податкових органів як особливий вид проваджень в адміністративному процесі. *Visegrad journal on human rights*. 2021. № 4. С. 76–83. URL: https://journal-vjhr.sk/wp-content/uploads/2021/11/VJHR_4_2021.pdf
2. Гінда О. Відкриття провадження у справах за зверненням податкових органів: проблемні питання. *Матеріали XXVII звітної науково-практичної конференції «Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні»*, 5–6 лютого 2021 р. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2021. Ч.2. С. 77–79.
3. Гінда О. Провадження в адміністративних справах щодо арешту майна платника податків. *Матеріали XX Міжнародної студентсько-аспірантської конференції «Актуальні проблеми прав людини, держави*

- та правової системи», 22–23 квітня 2021 р. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2021. С. 126–128.*
4. Гінда О. Стягнення податкового боргу за зверненням контролюючого органу: особливості провадження розгляду справ у судах першої інстанції. *Матеріали XXVIII звітної науково-практичної конференції «Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні», 3–4 лютого 2022 р. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. Ч.2. С. 71–74.*
 5. Гінда О. Тимчасове обмеження виїзду за межі України: окремі проблеми законодавчого врегулювання розгляду цієї категорії справ адміністративними судами. *Матеріали XXI Міжнародної студентсько-аспірантської конференції «Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи», 22–23 квітня 2022 р. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. С. 136–139.*
 6. Гінда О. Окремі аспекти визначення строків у судових справах за зверненням податкових органів. *Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Правові засади організації та здійснення публічної влади», 17 червня 2022 р. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2022. С. 89–91.*
 7. Гінда О. М. Форми провадження в адміністративних судах: на прикладі держав Балтії. *Матеріали XXII Міжнародної студентсько-аспірантської конференції «Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи», 28 квітня 2023 р. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. С. 105–108.*
 8. Гінда О. М. Зупинення видаткових операцій платника податків на рахунках (електронних гаманцях) платника податків. *Global Society in Formation of New Security System and World Order: Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Internet Conference, July 27–28, 2023. FOP Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine, P.111–113.*

8. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати

Положення та висновки дисертаційного дослідження можуть бути використані у:

– у майбутніх наукових дослідженнях судового розгляду справ, які відкриваються за зверненням податкових органів в адміністративному суді, вивчення та розвиток форм адміністративного судочинства може стати ключовим

напрямок;

– у процесі внесення запропонованих змін до КАС України та інших нормативно-правових актів, які врегульовують суспільні відносини, пов'язані з розглядом справ у адміністративному суді за зверненням податкових органів;

– у сфері правозастосування можна використовувати теоретичні дослідження як основу для покращення практики правозастосування у Верховному Суді та інших судових органах України;

– у діяльності податкових органів щодо оформлення процесуальних документів та підвищенні ефективності звернення до адміністративного суду;

– у діяльності органів адвокатського самоврядування при проведенні стажування осіб для отримання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю та підвищення кваліфікації адвокатів;

– у науково-педагогічній діяльності під час викладання навчальних дисциплін «Адміністративне процесуальне право України», «Податкове право України», а також для підготовки підручників з адміністративного процесуального права, податкового права та методичних рекомендацій із цих навчальних дисциплін.

9. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі, де вони можуть бути застосовані

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що положення обґрунтовані у дослідженні сприяють поглибленню та збагаченню української правничої науки новими знаннями у галузі адміністративного процесуального права України, податкового права України.

10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам МОН України

Дисертацію заслухано та обговорено на науковому семінарі кафедри адміністративного та фінансового права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол №2 від 13.10.2023 р.). У ході обговорення дисертації суттєвих зауважень, які стосуються суті роботи, не було висунуто.

На основі вищесказаного можна зробити такі висновки щодо поданої дисертаційної роботи:

1. За актуальністю обраної теми, обсягом, достовірністю та рівнем апробації отриманих результатів, науковою новизною, обґрунтованістю висновків, практичною цінністю дисертаційна робота Гінди О. М. «Проведення за зверненням податкових органів в адміністративному судочинстві» відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

2. Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право», галузь знань 08 «Право».

3. Наукові праці Гінди Оксани Миколаївни, опубліковані за результатами дисертаційної роботи, за кількістю та якістю відповідають пп. 8-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

4. Дисертація «Проведення за зверненням податкових органів в адміністративному судочинстві» Гінди Оксани Миколаївни рекомендується для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

Головуючий на засіданні наукового семінару,
доктор юридичних наук,
професор

Микола КОБИЛЕЦЬКИЙ

13 жовтня 2023 р.

Підпис проф. Миколи Кобилецького засвідчую
Вчений секретар
Львівського національного
університету імені Івана Франка,
доцент

Ольга ГРАБОВЕЦЬКА